

1. Duomenys apie tyrimą		
1.1. Tyrimo pavadinimas:	Grįžusių iš įkalinimo įstaigų ŽIV infekuotų asmenų – socialinių problemų, poreikių bei elgsenos analizė	
1.2. Tyrimą vykdžiusi institucija (įstaiga)/adresas	Lietuvos AIDS centras Nugalėtojų g. 14D, LT – 10105, Vilnius Tel.: (8-5) 2300 125 Faks.: (8-5) 2300 123 El. paštas aids@aids.lt www.aids.lt	
1.3. Tyrimo vadovas:	Vardas, pavardė	med. dr. Saulius Čaplinskas
	Telefonas	(8-5) 2300 125
	El. paštas	
1.4. Kontaktinis asmuo:	Vardas, pavardė	Janina Kulšienė
	Telefonas	8 612 64788
	El. paštas	janina@aids.lt
1.5. Tyrimo įgyvendinimo vieta (adresas):	Lietuvos AIDS centras/ Vytenio g. 59/37, Vilnius	
1.6. Tyrimo pradžia (data):	2005 m.	
1.7. Tyrimo įgyvendinimo laikotarpis:	2005 m.	
2. Tyrimo finansavimas: LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.		
3. Tyrimo tikslai ir uždaviniai		
3.1. Tyrimo tikslai: <ol style="list-style-type: none"> padėti ekskaliniams įveikti ŽIV infekcijos ir priklausomybės nuo narkotinių medžiagų sąlygotą pusiausvyros sutrikimą tarp jų ir socialinės aplinkos ir užkirsti kelią narkomanijos bei ŽIV/AIDS plitimui; padėti integruoti juos į socialų gyvenimą. 		
3.2. Tyrimo uždaviniai: <ol style="list-style-type: none"> atskleisti ŽIV infekuotų įkalinimo įstaigas palikusių asmenų socialines problemas bei socialinius poreikius tam, kad būtų rasti jų sprendimo būdai ir pasirinkti tinkami jų sprendimo būdai; surinkti duomenis apie šiai tikslinei rizikos grupei priklausančių asmenų elgesį, nustatyti pagrindinius ŽIV infekcijos plitimo veiksnius, išsiaiškinti šiai grupei priklausančių asmenų elgesio modelius, socialinę elgseną, kurią būtina keisti atitinkamai taikant tikslinę intervenciją. 		
3.3. Ar pasiektas tyrimo tikslas (pažymėkite vieną atsakymą):	☒ pasiektas; ☐ nepasiektas; ☐ pasiektas iš dalies;	
4. Tikslinė (s) grupė (s):	ŽIV infekuoti injekcinių narkotikų vartotojai, ekskaliniai, besilankantys LAC žemo slenksčio paslaugų kabinete	
4.1. Tikslinės grupės respondentų skaičius:	70	

5. Tyrimo rezultatai: Tyrimo metu apklausta 70 iš įkalinimo įstaigų grįžusių ŽIV infekuotų asmenų (42 vyrai ir 28 moterys). Anketuotų asmenų bendras amžiaus vidurkis - 28,7 metai. Jauniausiam-18 metų, vyriausiam-52 metai. Pagal šeimyninę padėtį, dauguma 70,5% nevedę ir su lytiniu partneriu negyvena, 21,1% - yra kada nors vedę, tačiau su sutuoktiniu gyvena tik 5,6% apklaustųjų, 2,8% gyvena su kitu lytiniu partneriu. 55% respondentų teigė, kad išėję iš įkalinimo įstaigos nežinojo, kur kreiptis dėl socialinių paslaugų.

Dauguma apklausoje dalyvavusiųjų asmenų, grįžę iš įkalinimo įstaigos toliau vartoja injekcinius narkotikus- naudojami opiatai (63%) ir opiatai kartu su raminamaisiais vaistais (37%). Beveik pusė iš jų (46%) dalijasi narkotikų švirkštimosi įranga. Daugumos apklaustų seksualinis elgesys ne saugus - retas prezervatyvų naudojimas, dažna atsitiktinių lytinių partnerių kaita. Tai rodo, kad tiriamiesiems trūksta saugesnio elgesio ir gyvenimo būdo įgūdžių, motyvacijos, atsakomybės, todėl būtina darbą su šia rizikos grupe tęsti.

70% respondentų pažymėjo, kad patyrė gyvenime problemų dėl to, jog atliko laisvės atėmimo bausmę įkalinimo įstaigoje ir buvo infekuoti ŽIV. Nustatyti svarbiausi tiriamųjų socialinių paslaugų poreikiai: asmens dokumentų sutvarkymas, neturėjimas darbo ir specialybės, pastovios gyvenamosios vietos neturėjimas, nutrūkę socialiniai ryšiai su artimaisiais arba jų neturėjimas ir kita. Atsižvelgiant į tai, dažniausiai reikalinga užtikrinti šios asmenų grupės konsultavimą tokiais jiems svarbiais klausimais kaip socialinės paramos/pašalpų gavimas, įsidarbinimo lengvatos, valstybės garantuojamos nemokamos sveikatos priežiūros paslaugos, informacija apie pagalbą galinčias suteikti valstybines įstaigas ir kita.

6. Išvados, pastabos, pasiūlymai: Atliktas tyrimas padeda tikslinčiau sudaryti individualias ir bendras prevencines strategijas. Žinodami šios rizikos grupės socialinių ir medicinos paslaugų poreikius, socialiniai darbuotojai bei medikai, dirbantys su šios rizikos grupės asmenimis, gali racionaliau planuoti ir priimti sprendimus, galinčius tiesiogiai įtakoti saugesnės elgsenos formavimą, žalos visuomenei sumažinimą, reintegraciją į visuomenę. Neturėdami atitinkamos informacijos apie rizikingo elgesio, susijusio su ŽIV plitimu, monitoringą ir analizę narkotines medžiagas vartojančių asmenų, išėjusių iš įkalinimo įstaigų tarpe, nei sveikatos, nei kitų suinteresuotų sektorių specialistai negali kompleksiskai planuoti intervencijas ir gauti teigiamų rezultatų, siekiant pristabdyti ŽIV plitimą tarp Lietuvos gyventojų, taip pat sprendžiant minėtų asmenų socialines problemas.